

UNIWERSYTET
IM. ADAMA MICKIEWICZA
W POZNANIU

Wprowadzenie do archeologii śródziemnomorskiej II

Sylabus zajęć

Informacje podstawowe

Kierunek studiów Archeologia Specjalność - Jednostka organizacyjna Wydział Archeologii Poziom studiów studia pierwszego stopnia Forma studiów studia stacjonarne Profil studiów profil ogólnoakademicki		Cykl dydaktyczny 2024/25 Kod zajęć 19ARLS.12P.06443.24 Języki wykładowe polski Obligatoryjność Obowiązkowy Blok zajęciowy Przedmioty podstawowe
Koordynator zajęć	Ewa Bugaj	
Prowadzący zajęcia	Ewa Bugaj, Andrzej Ćwiek	
Okres Semestr 2	Forma zajęć / liczba godzin / forma zaliczenia • Wykład: 30, Egzamin • Ćwiczenia: 30, Zaliczenie z oceną	Liczba punktów ECTS 5

Cele kształcenia dla zajęć

Kod	Cel
C1	Zapoznanie studentów i studentki z historią, zakresem i specyfiką archeologii orientalnej i antycznej.
C2	Wyposażenie studenta i studentkę w podstawową wiedzę przedmiotową odnośnie do Egiptu i Bliskiego Wschodu oraz Grecji i Rzymu w starożytności.
C3	Zaznajomienie studenta i studentkę ze specjalistyczną terminologią stosowaną w archeologii orientalnej i antycznej.
C4	Wyposażenie studenta i studentkę w podstawową wiedzę źródłową z zakresu archeologii Egiptu, Mezopotamii, Grecji i Rzymu.

Wymagania wstępne

Podstawy wiedzy o starożytności i archeologii śródziemnomorskiej.

Efekty uczenia się dla zajęć

Kod	Efekty uczenia się dla zajęć w zakresie	Efekty uczenia się dla kierunku	Metody weryfikacji osiągnięcia efektów uczenia się dla zajęć
Wiedzy - Student/ka:			
W1	Potrafi wyróżnić i scharakteryzować poszczególne okresy dziejów Egiptu, Mezopotamii i Lewantu.	ARL_K1_W01, ARL_K1_W02, ARL_K1_W03, ARL_K1_W04	Egzamin pisemny, Test
W2	Zna wybrane dzieła architektury i sztuki poszczególnych okresów dziejów Egiptu, Mezopotamii i Lewantu.	ARL_K1_W01, ARL_K1_W02, ARL_K1_W03, ARL_K1_W04, ARL_K1_W07	Egzamin pisemny, Test, Esej, Prezentacja multimedialna
W3	Rozumie podstawowe mechanizmy powstawania i funkcjonowania cywilizacji.	ARL_K1_W01, ARL_K1_W02, ARL_K1_W03, ARL_K1_W04	Egzamin pisemny
W4	Zna wybrane toposy i motywy ikonograficzne oraz literackie cywilizacji zachodniej mające źródła starożytne.	ARL_K1_W03, ARL_K1_W04, ARL_K1_W07	Egzamin pisemny, Test, Esej
W5	Zna podstawowe fakty z historii badań archeologicznych na Bliskim Wschodzie i w północno-wschodniej Afryce, w tym prace polskich misji archeologicznych.	ARL_K1_W02, ARL_K1_W04, ARL_K1_W05, ARL_K1_W06	Egzamin pisemny, Test
W6	Posiada znajomość geografii fizycznej, geologii i topografii historycznej Bliskiego Wschodu i północno-wschodniej Afryki oraz Grecji i Rzymu.	ARL_K1_W01, ARL_K1_W03, ARL_K1_W04, ARL_K1_W05	Egzamin pisemny, Test
W7	Potrafi wyróżnić i scharakteryzować poszczególne okresy dziejów Grecji od wczesnej epoki żelaza po czasy hellenistyczne.	ARL_K1_W01, ARL_K1_W02, ARL_K1_W03, ARL_K1_W04	Egzamin pisemny, Test
W8	Zna kulturę materialną, w tym wybrane dzieła architektury i sztuki poszczególnych okresów dziejów Grecji.	ARL_K1_W02, ARL_K1_W03, ARL_K1_W04, ARL_K1_W05, ARL_K1_W07	Egzamin pisemny, Test, Esej, Prezentacja multimedialna
W9	Potrafi wyróżnić i scharakteryzować poszczególne okresy dziejów starożytnego Rzymu od jego początków po schyłek antyku.	ARL_K1_W01, ARL_K1_W02, ARL_K1_W03, ARL_K1_W04	Egzamin pisemny, Test
W10	Zna kulturę materialną, w tym wybrane dzieła architektury i sztuki poszczególnych okresów starożytnego Rzymu.	ARL_K1_W02, ARL_K1_W03, ARL_K1_W04, ARL_K1_W05, ARL_K1_W07	Egzamin pisemny, Test, Esej, Prezentacja multimedialna

Kod	Efekty uczenia się dla zajęć w zakresie	Efekty uczenia się dla kierunku	Metody weryfikacji osiągnięcia efektów uczenia się dla zajęć
W11	Rozumie specyfikę archeologii klasycznej.	ARL_K1_W01, ARL_K1_W02, ARL_K1_W03, ARL_K1_W04, ARL_K1_W07	Egzamin pisemny, Esej
Umiejętności - Student/ka:			
U1	Potrafi zebrać informacje kluczowe do opisu i interpretacji zabytków starożytnych oraz wykonać taki fachowy opis.	ARL_K1_U01, ARL_K1_U05, ARL_K1_U06	Test, Esej
U2	Potrafi przygotowywać typowe prace pisane i ustne dotyczące cywilizacji starożytnych z wykorzystaniem podstawowych ujęć teoretycznych i różnych źródeł.	ARL_K1_U01, ARL_K1_U03, ARL_K1_U06	Esej, Prezentacja multimedialna
Kompetencji społecznych - Student/ka:			
K1	Posiada świadomość wagi dziedzictwa kulturowego antyku i potrzeby jego ochrony.	ARL_K1_K04, ARL_K1_K05	Esej, Prezentacja multimedialna

Treści programowe dla zajęć

Lp.	Treści programowe dla zajęć	Efekty uczenia się dla zajęć	Formy zajęć
1.	Archeologia śródziemnomorska i archeologia klasyczna - historia, źródła, charakter i dzień dzisiejszy.	W1, W10, W11, W2, W7, W8, W9, U1, U2, K1	Wykład, Ćwiczenia
2.	Geneza najstarszych cywilizacji - IV tysiąclecie p.n.e. w Egipcie i Mezopotamii.	W1, W2, W3, W6, U2	Wykład, Ćwiczenia
3.	III i II tysiąclecie p.n.e. we wschodnim Śródziemnomorzu.	W1, W2, W5, W6, U1, U2, K1	Wykład, Ćwiczenia
4.	Wprowadzenie do geografii obszarów śródziemnomorskich.	W6	Wykład, Ćwiczenia
5.	Grecja w okresie wczesnego żelaza i okresie archaicznym.	W6, W7, W8, U1, U2, K1	Wykład, Ćwiczenia
6.	Grecja w okresie klasycznym i hellenistycznym.	W11, W6, W7, W8, U1, U2, K1	Wykład, Ćwiczenia
7.	Problem początków Rzymu.	W10, W6, W9, U2, K1	Wykład, Ćwiczenia
8.	Rzym w czasach republiki.	W10, W6, W9, U1, U2, K1	Wykład, Ćwiczenia
9.	Rzym w czasach cesarstwa.	W10, W6, W9, U1, U2, K1	Wykład, Ćwiczenia
10.	Mity i tradycje kultury europejskiej - źródła i forma.	W4, U2, K1	Wykład, Ćwiczenia
11.	Frazeologia i symbolika władzy w starożytnym Egipcie i Mezopotamii.	W1, W2, W3, U2	Wykład, Ćwiczenia
12.	Starożytne systemy pisma. Źródła pisane - charakter i znaczenie.	W1, W2, W3	Wykład, Ćwiczenia
13.	Archeologia Grecji.	W11, W6, W7, W8, U1, U2, K1	Wykład, Ćwiczenia

Lp.	Treści programowe dla zajęć	Efekty uczenia się dla zajęć	Formy zajęć
14.	Archeologia Rzymu.	W10, W11, W6, W9, U1, U2, K1	Wykład, Ćwiczenia
15.	Terminologia z zakresu architektury i historii sztuki.	W10, W2, W8, U1, U2	Wykład, Ćwiczenia
16.	Opis zabytku. Dane podstawowe, kontekst.	U1, U2	Ćwiczenia

Informacje dodatkowe

Forma zajęć	Metody i formy prowadzenia zajęć
Wykład	Wykład z prezentacją multimedialną wybranych zagadnień, Wykład problemowy
Ćwiczenia	Wykład konwersatoryjny, Dyskusja, Praca z tekstem, Metoda ćwiczeniowa

Forma zajęć	Warunki zaliczenia zajęć
Wykład	W celu uzyskania pozytywnej oceny, student/ka musi wykazać się pogłębioną znajomością treści omawianych na wykładzie. Skala ocen: bardzo dobry (bdb; 5,0): osiągnięcie zakładanych efektów uczenia się minimum 90% dobry plus (+db; 4,5): osiągnięcie zakładanych efektów uczenia się minimum 80% dobry (db; 4,0): osiągnięcie zakładanych efektów uczenia się minimum 70% dostateczny plus (+dst; 3,5): osiągnięcie zakładanych efektów uczenia się minimum 60% dostateczny (dst; 3,0): osiągnięcie zakładanych efektów uczenia się minimum 50% niedostateczny (ndst; 2,0): brak osiągnięcia zakładanych efektów uczenia się.
Ćwiczenia	Obecność na zajęciach, udział w dyskusjach, czytanie zadanej literatury, wykonanie pracy pisemnej, przygotowanie prezentacji multimedialnej, zaliczenie testu. Ćwiczenia kończą się zaliczeniem na stopień na podstawie zaliczeń częściowych z wymienionych powyżej aktywności. Skala ocen: bardzo dobry (bdb; 5,0): bardzo dobra znajomość tematyki, znacząca i wyróżniająca się aktywność na zajęciach, wzorowo przygotowana prezentacja, bardzo dobrze przygotowana praca pisemna, bardzo dobrze zdany test, obecność; dobry plus (+db; 4,5): świetna znajomość tematyki; znacząca aktywność na zajęciach, bardzo dobrze przygotowana prezentacja, dobrze przygotowana praca pisemna, dobrze zdany test, obecność; dobry (db; 4,0): dobra znajomość tematyki, zauważalna aktywność na zajęciach; dobrze przygotowana prezentacja, dobrze przygotowana praca pisemna, dobrze zdany test, obecność; dostateczny plus (+dst; 3,5): dostateczna znajomość tematyki, dobrze przygotowana prezentacja, dobrze przygotowana praca pisemna, dostatecznie zdany test, obecność; dostateczny (dst; 3,0): podstawowa znajomość tematyki, przygotowana prezentacja, napisana praca, dostatecznie zdany test, obecność; niedostateczny (ndst; 2,0): brak znajomości tematyki, brak prezentacji, brak pracy pisemnej, niezaliczony test, nieusprawiedliwione nieobecności.

Literatura

Obowiązkowa

1. Bahn P. G. (red.), Grobowce, groby i mumie. 50 największych odkryć archeologicznych, Warszawa 1997 (wybrane fragmenty).
2. Hölscher T., Klassische Archäologie: Grundwissen, Stuttgart 2002 (wybrane fragmenty).
3. Kuckenburg M., Pierwsze słowo, Warszawa 2005 (wybrane fragmenty).
4. Lipińska J., Sztuka egipska, Warszawa 2006 (wybrane fragmenty).
5. Makowiecka E., Sztuka grecka, Warszawa 2007 (wybrane fragmenty).
6. Makowiecka E., Sztuka Rzymu, Warszawa 2010 (wybrane fragmenty).
7. Michałowski K., Od Edfu do Faras. Polskie odkrycia archeologii śródziemnomorskiej, Warszawa 1983 (wybrane fragmenty).
8. Neer R. T., Art and Archaeology of the Greek World, London 2012 (wybrane fragmenty).
9. Roaf M., Mezopotamia, Warszawa 1998 (wybrane fragmenty).
10. Robert J.-N., Rzym. Przewodnik po cywilizacji, Warszawa 2007 (wybrane fragmenty).
11. Śliwa J., Sztuka i archeologia starożytnego Wschodu, Warszawa 1998 (wybrane fragmenty).
12. Tyldesley J., Egipt. Jak zaginiona cywilizacja została na nowo odkryta, Warszawa 2006 (wybrane fragmenty).
13. Van De Mieroop M., Historia starożytnego Bliskiego Wschodu. Ok. 3000-323 p.n.e., Kraków 2008 (wybrane fragmenty).
14. Wilkinson T., Powstanie i upadek starożytnego Egiptu. Dzieje cywilizacji od 3000 p.n.e. do czasów Kleopatry, Warszawa 2011 (wybrane fragmenty).

Nakład pracy studenta i punkty ECTS

Rodzaje zajęć studenta	Średnia liczba godzin* przeznaczonych na zrealizowane rodzaje zajęć
Wykład	30
Ćwiczenia	30
Czytanie wskazanej literatury	30
Przygotowanie do zajęć	15
Przygotowanie pracy pisemnej	15
Przygotowanie prezentacji multimedialnej	10
Przygotowanie do zaliczenia	20
Łączny nakład pracy studenta	Liczba godzin 150
Liczba punktów ECTS	ECTS 5

* godzina (lekcyjna) oznacza 45 minut

Efekty uczenia się dla kierunku

Kod	Treść
ARL_K1_K04	Absolwent/ka jest gotów/gotowa do świadomego podjęcia odpowiedzialności za zachowanie dziedzictwa archeologicznego w wymiarze regionalnym, krajowym, europejskim i światowym
ARL_K1_K05	Absolwent/ka jest gotów/gotowa do uczestnictwa w życiu kulturalnym i promocji wiedzy archeologicznej, korzystając z różnych form i mediów służących jej upowszechnianiu i popularyzacji
ARL_K1_U01	Absolwent/ka potrafi wyszukiwać, rozpoznawać, gromadzić, analizować, oceniać, selekcjonować i użytkować źródła z wykorzystaniem metod stosowanych w archeologii, w tym przeprowadzić ich krytyczną analizę i interpretację w celu określenia ich znaczeń, kontekstu społecznego i miejsca w procesie historyczno-kulturowym
ARL_K1_U03	Absolwent/ka potrafi posługiwać się podstawowymi ujęciami teoretycznymi, paradygmatami badawczymi i pojęciami z zakresu archeologii
ARL_K1_U05	Absolwent/ka potrafi porozumiewać się, z wykorzystaniem różnych kanałów i technik komunikacyjnych, ze specjalistami w zakresie archeologii i dyscyplin pokrewnych w języku polskim i w wybranym języku obcym nowożytnym
ARL_K1_U06	Absolwent/ka potrafi przygotowywać typowe prace pisemne i ustne (zaliczeniowe, egzaminacyjne, dyplomowe) w języku polskim i okazjonalnie w języku obcym, dotyczące zagadnień szczegółowych z wykorzystaniem podstawowych ujęć teoretycznych, a także różnych źródeł
ARL_K1_W01	Absolwent/ka zna i rozumie miejsce i znaczenie archeologii w systemie nauk oraz jej specyfikę przedmiotową i metodologiczną powiązaną z innymi dyscyplinami z obszaru nauk humanistycznych, ścisłych, przyrodniczych i społecznych
ARL_K1_W02	Absolwent/ka zna i rozumie w stopniu zaawansowanym terminologię, teorię, metodologię i metody badań z zakresu archeologii
ARL_K1_W03	Absolwent/ka zna i rozumie szczegółową wiedzę dotyczącą archeologii pradziejowej, średniowiecznej i historycznej lub orientalnej i antycznej, w tym główne kierunki rozwoju i najważniejsze nowe osiągnięcia archeologii we wskazanych obszarach
ARL_K1_W04	Absolwent/ka zna i rozumie metody w zakresie gromadzenia, zarządzania i przetwarzania archeologicznych zasobów źródłowych oraz specyfikę ich analizy i interpretacji ze względu na tradycje, teorie lub szkoły badawcze prehistorii i archeologii
ARL_K1_W05	Absolwent/ka zna i rozumie zakres prac naukowo-technicznych realizowanych w trakcie terenowych badań archeologicznych
ARL_K1_W06	Absolwent/ka zna i rozumie w stopniu zaawansowanym pojęcia i zasady z zakresu prawa autorskiego i ochrony własności intelektualnej
ARL_K1_W07	Absolwent/ka zna i rozumie złożoność języka i historyczną zmienność jego znaczeń w archeologii